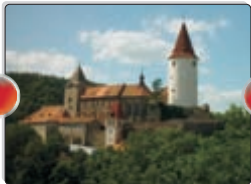

STŘEDOČESKÝ KRAJ

města a obce
Středočeského kraje

tradice
historie
památky
turistika
současnost

BENEŠOV

Město Benešov leží necelých 40 km jihovýchodně od Prahy v kraji mezi řekou Sázavou a bájnou horou Blaník, v nadmořské výšce 360 m. Výhodná poloha na dopravních tepnách a atraktivní přírodní i kulturní prostředí je předurčuje stát se zajímavým střediskem turistického ruchu. Na katastrální rozloze 4 686 ha zde žije 16 000 obyvatel.

Předchůdcem města, ležícího na významné obchodní cestě z Prahy do jižních Čech, byl opevněný dvorec na žulovém ostrohu dnes zvaném Karlov, který tu zřejmě ve 2. polovině 11. století založil a po sobě pojmenoval jistý Benedikt – Beneš. Ten byl pak hlavním sídlem pánů z Benešova až do roku 1318, kdy získali nedaleký hrad Konopiště a dvorec opustili. Při něm vznikla záhy osada, v roce 1327 poprvé připomínaná jako městečko a v roce 1512 jako město, jejímž jádrem bylo prostorné tržiště, dnešní Masarykovo náměstí.

Roku 1420 tu řádili husité, v roce 1627 vzbuření poddaní protestující proti násilné rekatolizaci, a v roce 1648 Švédové. V pohusitské době patřil Benešov mezi nejvýznamnější města v Čechách. Za vlády Jiřího z Poděbrad se v prostorách vypáleného minoritského kostela konaly zemské sněmy. Zmíněný panovník tady v roce 1451 jednal o smíření s katolickou Evropou s papežským legátem Eneášem Sylviem Piccolominim, pozdějším papežem Piem II. Roku 1473 vystoupila na zdejších sněmu královna, vdova Johanka z Rožmitálu, aby se pokusila sjednat pro Čechy dočasný smír. V 18. století za Přehořovských a především za pánů z Vrtby se Benešov stal centrem kultury a vzdělanosti, k čemuž přispívala hlavně nově založená piaristická kolej. K jeho rozvoji napomáhal rozvoj poštovního a železničního spojení. Od konce 19. století držel zdejší panství následník trůnu Ferdinand d'Este. Za nacistické okupace v roce 1942 byla část města násilně vystěhována kvůli zřízení rozsáhlého cvičiště SS.

Nejstarší dochovanou stavbou je kostel sv. Mikuláše na Karlově s dochovanými gotickými portály. Minoritský kostel Nanebevzetí Panny Marie ze 13. století vypálili a pobořili v roce 1420 husité. Dochovalo se jen vysoké torzo pres-

bytáře se dvěma hrotitými okny. U obou kostelů stojí zvonice. Církevní památky doplňuje ještě bývalá piaristická kolej s kostelem sv. Anny s hodnotným barokním vybavením. Stará radnice čp. 223 je v jádru pozdně barokní, přestavěná v letech 1818–1819 a počátkem 20. století. Nová radnice obnovená podle projektu

arch. Josefa Pleskota obdržela cenu Grand prix obce architektů za rok 1995. Na náměstí a dalších místech v centru města se dochovalo několik barokních a secesních domů. Budovu banky na Masarykově náměstí z roku 1926 projektoval arch. Otakar Novotný. Ve městě bylo vystavěno i několik hodnotných soch a pomníků. Pod Karlovem se rozkládá starý židovský hřbitov s nejstarším náhrobkem z roku 1687. Dnes je v Benešově mimo jiné Památník obětem holocaustu.

V roce 1935 zde zemřel hudební skladatel Josef Suk, kterého připomíná pamětní deska na domě v Husově ulici čp. 739. Na masivní hranolové zvonici, stojící po jižní straně kostela sv. Mikuláše

na Karlově, je zavěšen cenný gotický zvon od mistra Rudgera z roku 1322, jeden z nejstarších dochovaných zvonů v České republice. V areálu benešovského nádraží se dochovala pozoruhodná místnost – novobarokní Císařský salonek, který sloužil jako pohodlná a komfortně vybavená čekárna pro cestující ze zámku Konopiště, především pro arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este a jeho rodinu.

Díky příznivé dopravní poloze si do města záhy našel cestu průmysl, který se dále rozvíjel i ve 20. století. K nejvýznamnějším podnikům dnes patří kovovýrobní firma Baest, Benešovský pivovar produkující pivo Ferdinand, mlékárna Danone, Alima, dříve Boneco – výroba majonéz, a reklamní společnost Quo.

O společenský život v Benešově pečuje zejména Městské kulturní středisko, Městská knihovna a v secesním domě čp. 74 na Malém náměstí Muzeum umění a designu s expozicí grafického designu, fotografie a kolekcí české grafiky 20. století a současného sochařství. Součástí muzea je historická expozice pobočky Muzea Podblanicka představující dějiny města. V Benešově působí řada odborných středních škol. V secesní hale gymnázia Benešov je Sukova síň, která spolu s Městským divadlem slouží kulturním účelům. Studovali zde spisovatelé Vladislav Vančura, jenž město popsal v románu Pekař Jan Marhoul, a v současnosti známý Michal Viewegh. Působí tu řada amatérských divadelních spolků, hudebních skupin, pěveckých sborů či taneční školy. V oblasti sportu nabízí Benešov fotbalový stadion, otevřený i krytý plavecký bazén, minigolf, několik tenisových areálů, kuželkářské dráhy, bowling, fitcentra a venkovní písčité hřiště na beachvolejbal. Nedaleko města se nachází i letiště Nesvačily u Bystřice.

Nejvýznamnějšími pořádanými akcemi jsou hudební festivaly Jaro Josefa Suka, Podblanický hudební podzim a Folkový kvítek. Informace lze získat na tel. 317 726 004, www.posazavi.com nebo na webových stránkách Města Benešov.

www.benesov-city.cz

BUKOVANY

Bukovany leží ve Středočeské pahorkatině a mají nadmořskou výšku 327 metrů. V současné době zde na katastrální rozloze 750 hektarů žije 650 trvale přihlášených obyvatel, jejichž věkový průměr je 37 let.

Historické podklady obce bohužel nejsou k dispozici. Nejstarší dochovaná kronika pochází ze 30. let 20. století. Poslední záznamy se váží ke 2. světové válce. V období do roku 1989 nikdo kroniku nevedl.

K významnějším stavbám Bukovan náleží kaplička se zvoničkou na návsi a poutní křížek. Ani jedna z památek nemá historickou cenu, spíše místní kulturní hodnotu. Kaplička pochází patrně z druhé poloviny 19. století a zvonička z konce 19. nebo z počátku 20. století.

V obci se stále udržuje pár staročeských tradic. O Velikonocích pobíhají po celé vsi děti s pomlázkami a s košíky vykoledovaných vajíček a cukrovínek. 30. dubna se pálí čarodějnice za účasti

celé vesnice. V noci na 1. máje bývá za velkého povzbuzování přihlízejících postavena májka. Pouť v Bukovanech probíhala šest týdnů po Velikonocích stejně jako v Týnci nad Sázavou, kam Bukovany patřily farností. Bohužel nyní se již aktivně neslaví. Poslední víkend v říjnu bývá ve vsi posvícení. Lidé se hodně navštěvují, pečou koláče, husu, vaří sváteční jídla. V sále hasičské zbrojnice se koná posvícenská taneční zábava.

Ctí se i nové tradice, jako například každoročně v srpnu od roku 1994 sraz obcí s názvem Bukovany. Hezkým zvykem se stalo rozjímání pod vánočním

stromkem 24. 12. kolem 22. hodiny. Občané se scházejí pod ozdobeným rozsvíceným stromkem na návsi, kde si přejí hezké svátky, povídají a popíjí sváteční punč, který uvaří starosta.

V Bukovanech působí aktivní TJ Sokol, Sdružení dobrovolných hasičů a Svaz žen. Pod TJ Sokol patří oddíly kopané, hokeje, kopané žáků a cvičení žen. Právě

tyto organizace jsou ve spolupráci s obecním úřadem organizátory všech sportovních a kulturních akcí.

Obec nemá železnici, je zde pouze autobusová doprava, kterou zajišťuje ČSAD Benešov. Pracovní příležitosti pro místní obyvatele nabízí především

města Týnec nad Sázavou a Benešov. Ve vesnici působí několik firem – truhlářství, kovářství, sklenářství, dvě autoopravny, obchod se smíšeným zbožím, hospoda a obchůdek pro radost.

Do školky i do základní devítileté školy děti dojíždějí do Týnce nad Sázavou. V Benešově je gymnázium, střední zemědělská, zdravotnická, ekonomická a obchodní škola a různá učňovská učiliště.

Možnosti výletů po okolí jsou dány polohou Bukovan. Zámek Konopiště leží ve vzdálenosti 7 km, zámek Jemniště 15 km, zřícenina hradu Zbořený Kostelec pak 4 km.

Do okresního města Benešov je to 7 km, do Prahy 40 km. Okolím obce vede množství turistických a cyklistických tras.

BYSTŘICE

Město Bystřice se nalézá 50 km jižně od Prahy a 6 km jižně od Benešova. Patří k němu i 25 osad, z nichž vlastní místní samosprávu mají Božkovice, Drachkov, Jinošice, Jírovice, Kobylí, Líšno, Mokrá Lhota, Nesvačily, Ouběnice, Radošovice a Tvoršovice. Samotné město má asi 2 000 obyvatel a včetně všech dvaceti pěti obcí a osad pak asi 4 000 obyvatel. Jeho celková rozloha představuje 6 339 ha.

Páteří zdejšího osídlení se stala jedna z nejstarších dálkových komunikací v Čechách, zvaná Gmundská stezka. První písemná zmínka o Bystřici pochází z roku 1352.

V současné době má město krásně upravený historický střed, kde se kolem dvou náměstí nachází řada obchodů, pohostinství, zdravotní středisko, nově rekonstruovaná stará škola, nyní odborné učiliště, do dále zářící a v noci svítící opravený kostel, pošta, kulturní středisko a městský úřad.

Občanům slouží také základní škola, mateřská škola, stadion či knihovna. Mezi zájmové organizace ve městě působící patří Sbor dobrovolných hasičů, Český svaz včelařů a TJ Bystřice, která v roce 2007 oslavila 75 let svého trvání.

www.bystrice-bn.cz

ČAKOV

Obec Čakov se rozkládá v severovýchodní části okresu Benešov v kopcovitém členitém terénu ve vzdálenosti přibližně 2 km od dálnice D1. Celková výměra území je 529 ha a v současné době zde žije 116 obyvatel.

Ves tvoří sídla Čakov, Tatouňovice a Vlkov. Mezi Čakovem a sousedním Rousínovem se vypíná návrší, odedávna nazývané Na hradě. První písemný záznam o obci pochází z roku 1226. Historicky byl Čakov součástí panství Komorní Hrádek, které se rozšířilo až na sousední Ostředek.

Ve vsi se nachází kaplička a je vybudován vodovod. Aktivně zde působí

Sbor dobrovolných hasičů. Z kulturních akcí pořádaných ve všech třech místních částech mohou obyvatelé navštívit například myslivecký či tříkrálový ples.

www.obeccakov.webgarden.cz

ČESKÝ ŠTERNBERK

Městys Český Šternberk se nachází ve Středočeském kraji v podhradí stejnojmenného hradu a protéká jím řeka Sázava. Žije zde okolo 150 obyvatel. Jeho území se rozkládá na výměře 550 ha.

První písemná zmínka pochází z roku 1242. Spolu s hradem se vesnice rozšiřovala až do své současné podoby. Roku 1901 byl slavnostně zahájen provoz na železniční trati. Po pravé straně řeky Sázavy tudy vede trať Čerčany – Světlá nad Sázavou a jsou zde dvě železniční stanice. Přímo v obci mají konečné zastávky dvě linky autobusů.

Ve 20. letech 20. století byl na le-

vém břehu Sázavy přestavěn vodní mlýn sjezem.

Na ostrém skalnatém břehu středního toku Sázavy se nachází hrad Šternberk, postavený před více než 760 lety. Roku 1241 ho zde založil Zdeslav z Divišova. Prostory hradu jsou až na soukromé místnosti rodiny majitele veřejně přístupné po celou sezónu.

Díky své historické hodnotě i dobré dostupnosti se stal Český Šternberk oblíbeným cílem mnoha turistů. Od roku 2006 byl obci vrácen status městyse.

www.chopos.cz

ČERČANY

Čerčany, se svými historicky významnými částmi Vysokou Lhotou a Novým Městečkem, tvoří přirozené centrum středního Posázaví a zaujímají 644 ha katastrální rozlohy. Leží v nadmořské výšce 308 m a žije zde 2 607 obyvatel s průměrným věkem 37 let.

V historických pramenech jsou Čerčany, v té době nesoucí pojmenování Černčany, poprvé zmiňovány v roce 1356, kdy osadu koupil od Arnošta z Poříčí pán na Zlenicích a nejvyšší sudí u dvora krále Václava IV. Ondřej z Dubé. Během staletí se zde vystřídala řada majitelů pocházejících ze slavných českých šlechtických rodů a jedním z vlastníků byla i Marie Terezie.

Historicky důležitá Vysoká Lhota, dnes náležející k Čerčanům, je lokalitou prastarého osídlení zřejmě z doby keltské, na jejímž území se mimo jiné nachází chráněná památka zámek, dříve statek, poprvé písemně zmíněný za panování Karla IV. V roce 1750 objekt koupil od Marie Terezie hrabě Vrtba, jenž usedlost kompletně přestavěl. Další osudy celého areálu byly rozporuplné. V nájemním dvoře postupně vznikaly sklady a nyní v jejich prostorách hospodaří soukromá firma, jejíž majitel vlastní největší historickou sbírku kočárů a povozů, věnuje se výcviku koní pro film a probíhá zde příprava kaskadérů.

Pro široké okolí se Čerčany staly atraktivním místem počátkem 70. let 19. století, v souvislosti s výstavbou železnice Františka Josefa I. z Prahy do Českých Budějovic. V květnu 1871 přijela první lokomotiva z Gmundu až do Čerčan. Po dobudování obou částí posázavských tratí se městečko stalo důležitou železniční křižovatkou a umožnilo tak výhodné dopravní spojení přispívající k dalšímu rozvoji obce, jež se stala vyhledávaným rekreačním letoviskem.

K osamostatnění městečka došlo v roce 1919, na kterém měl velkou zásluhu první starosta a velký mecenáš všech akcí vedoucích ke zvelebení městečka Jan Doleček.

Od 20. let 19. století nastává významný rozvoj kulturního a společenského života. Vzniká divadelní spolek Sáza- van, zakládá se dětský pěvecký sbor

Čerčanští zpěváčci, rozvíjí se osvětová činnost také prostřednictvím místních hasičů i Sokola a v blízkosti Čerčan vyrůstají trampské osady. Čerčany, se svým romantickým okolím, se stávají silným magnetem pro výrazné osobnosti českého kulturního života. Přijíždí, mimo jiné, zakladatel kabaretu Červená sedma a známý písničkář Jiří Červený, herec a dramatik Emil Artur Longen, spisovatel Otomar Šafer, básník Stanislav Kostka Neumann, trampský spisovatel Bob Hurikán, operní sólista Eduard Haken i herečka Irena Kačírková a občas do městečka zavítá Jan

Werich.

Kostel Husova sboru církve Československé husitské a Vávrův mlýn tvoří zdejší dominanty.

Obyvatelé dnešních Čerčan se svými osadami mají k dispozici poštu, policii, školy i řadu prodejen a služeb místních soukromníků, kvalitně vybavené zdravotní středisko s lékárnou i dům s pečovatelskou službou. Kulturní život v obci zajišťuje kulturní dům, jehož prostory slouží k pořádání společenských akcí, kino a také informační centrum, v jeho prostorách se pravidelně orga-

nizují výstavy. Spolupracuje také s občanským sdružením Posázavský Pacifik, který provozuje spanilé jízdy svými vláčky po nostalgických posázavských tratích. Sdružení Chlum, jehož zakladateli jsou dělní lidé z různorodých pracovních oblastí, kterým není lhostejný život obce a regionu, pečují o kulturní vyžití občanů, pořádají přednášky, koncerty i besedy, pro děti výtvarné soutěže a výstavy. Občanské sdružení Tři, které si vytýčilo cíl vybudovat křesťanské komunitní centrum, jehož součástí je Hospic Dobrého pastýře, kostel a alternativní škola s centrem pro využití volného času, spolek Dráče pořádající programy pro děti a amatérské divadlo Nula Morčat, které se věnuje autorské tvorbě, to vše jsou čerčanské kulturní fenomény, k nimž neodmyslitelně patří aktivní místní hasiči, zahrádkáři, rybářský svaz i TJ Sokol. V obci slouží k dobré tělesné kondici obyvatel fotbalové hřiště, tenisové kurty i veřejné koupaliště.

Čerčany leží stuleny v mírně svažitém údolí řeky Sázavy, v malebné krajině středního Posázaví, jehož okolní svahy jsou posety korálky chatků či srubů a jsou protkány vlásečnicemi potůčků, jež se vlévají do pradávnejší řeky Sázavy.

www.cercany.cz

ČTYŘKOLY

Obec Čtyřkoly leží v okrese Benešov a v současnosti má přibližně 400 obyvatel. Její katastrální výměra představuje 290 hektarů. Tvoří ji dvě části, Čtyřkoly a Javorník.

První písemná zmínka pochází z roku 1549. V obci byl po 1. světové válce postaven pomník padlým, později doplněný o padlé ve 2. světové válce. K jeho kompletní obnově došlo roku 1999.

Za první republiky vznikaly v převážně zemědělské krajině okolí obce chatové osady, které zde stavěli obyvatelé Prahy. V té době byl postaven také penzion Javorník.

Od roku 1909 zde působí Sbor dobrovolných hasičů. Roku 1961 si občané Čtyřkol vystavěli svépomocí budovu obecního úřadu s hasičskou zbrojnicí.

V obci byla vybudována prodejna potravin. Původně ji provozovalo družstvo Jednota, později přešla do soukromého vlastnictví. Ubytování poskytuje kromě původního penzionu Javorník rovněž hotel, který postavila firma Uranové doly, a je zde také oblíbená restaurace Montana. Nedávno tu byla zavedena plynofikace a vystavěna čistička odpadních vod. V obci panuje čilý stavební ruch.

Nové obyvatelé do Čtyřkol láká zejména blízkost Prahy s dobrým spojením po nedaleké dálnici D1 a krásná poloha v údolí řeky Sázavy.

www.cyrkoly.cz

DIVIŠOV

Divišov se nachází mezi městy Benešov a Vlašim, na 41. km dálnice Praha – Brno v Posázaví. Katastr obce má rozlohu 3 098 ha a jeho okolí tvoří region Divišovsko. Žije zde okolo 1 400 obyvatel. Skládá se z osmi místních částí, a to Dalovy, Divišov, Křesice, Lbosín, Měchnov, Radonice, Šternov a Zdebuzeves.

Divišov byl poddanské město, jehož založení spadá do období vlády Břetislava I. před rokem 1130. Zakladatelem obce byl Diviš, člen družiny knížete Břetislava. V roce 1545 byl Divišov povýšen na město s právem tržním a hrdebním a zároveň dostal pečeť a znak.

Nachází se zde kostel, který byl původně gotickou stavbou. Později vyhořel, následně byl přestavěn v barokním slohu a dostal nový zvon nazvaný Bartoloměj.

Na konci 19. století zde vznikla továrna na výrobu a zpracování sametu, jejíž plyše a samety byly na světové výstavě ve Francii na přelomu století vysoce

oceněny. Tři roky po 2. světové válce zde založil Jaroslav Simandl továrnu na plochodrážní motocykly značky Jawa, původně ESO.

V roce 2004 došlo k plynofikaci a ke stavbě kanalizace v celé obci.

www.divisov.cz

DRAHŇOVICE

Obec Drahňovice leží ve východní části Benešova při hranici s okresem Kutná Hora v oblasti středního Posázaví. Část této hranice v délce asi 700 m tvoří řeka Sázava. Správní území se rozkládá na výměře přibližně 817 ha a žije zde okolo 60 obyvatel.

První písemná zmínka pochází z roku 1401. Působí tu 8 podnikatelů v zemědělské výrobě, 1 subjekt ve stavební výrobě a přidružených činnostech a 7 podnikatelů v oblasti obchodu a služeb. V obci je vybudován vodovod. Nachází se zde kaplička a hřbitov. K Drahňovicím náleží i starobylá myslivna Hátka. Občanům slouží knihovna a hřiš-

tě. Jelikož zde není žádné školské zařízení, musí místní děti do škol dojíždět.

Drahňovice jsou členem mikroregionu Chopos.

www.drahnovice.cz

ČÁSLAV

Uprostřed širokého výběžku polabských hor, který je jako rozlehlý záliv od severovýchodu ohraničen pásem Železných hor a od jihozápadu Hornosázavskou pahorkatinou, se v nadmořské výšce 231 m nachází starobylé město Čáslav. Dnešní Čáslav je městem střední velikosti. Žije zde 10 100 obyvatel na katastrální výměře 2 646 ha.

Prokazatelné osídlení plochy města se datuje od počátku neolitu. Bohatě archeologické nálezy dokládají, že se tady vystřídala řada pravěkých kultur. Slovanské osídlení se datuje od 9. století. Pravděpodobným centrem se stal Hrádek, který je v 10. století tradičně spojován se Slavníkovci. V 11. století se Hrádek stal přemyslovským správním hradištěm a centrem přemyslovské provincie.

První písemná zmínka o Čáslavi pochází z roku 1052. Královské město vzniklo okolo poloviny 13. století za vlády Přemysla Otakara II. při jedné z hlavních zemských stezek spojujících Čechy s Moravou. Dodnes je patrný gotický vnitřní půdorys, což dokazuje velké centrální náměstí, kterému dominuje radnice a pravouhlá uliční síť. Město bylo po svém založení vybaveno základními právy, které z něho učinily samostatnou obec.

Církevní život byl spojen s raně gotickým farním kostelem sv. Petra a Pavla z konce 13. století. Zvláštností je, že

do něj byl při stavbě začleněn románský kostel sv. Michala z počátku 12. století, který zde stál původně. Dnes tvoří sakristii stávajícího kostela. Městský areál se vymezoval hradbami, které jsou zachovány v jedné třetině jejich délky. Do města se vcházelo čtyřmi branami. Ojedinelou památkou čáslavského gotického opevnění je válcová tzv. Otakarova věž, která stávala při Brodské bráně.

Po vypuknutí husitského hnutí setrvala Čáslav na straně Zikmundově, avšak po jarní ofenzívě husitů v roce 1421 přešlo město na jejich stranu. V červnu 1421 se sešel v děkanském chrámu sv. Petra a Pavla zemský sněm, který vstoupil do dějin jako čáslavský. Sněm ustavil dvacetičlennou zemskou vládu, do které byl zvolen i Jan Žižka. Ostatky tohoto slavného husitského vojevůdce se našly v roce 1910 ve výklenku podvěžní mariánské kaple.

V 15. a 16. století postihly ze značné části dřevěné město dva velké požáry. V roce 1452 vyhořela polovina města a v roce 1522 padlo ohni za obět skoro celé město. Po tomto požáru však došlo opět ke kulturnímu i hospodářskému vzestupu a k rozvoji stavební činnosti, které přerušily až události třicetileté války. V 18. století je Čáslav významným správním centrem, sídlem krajského úřadu, pošty a vojenské posádky.

Mezi další památky, které ve městě nalezneme, patří barokní mariánský sloup,

kašna, pomník Jana Žižky z Trocnova a barokní radnice z 18. století, Městské muzeum postavené roku 1884 jako jedno z prvních v Čechách a Dusíkovo divadlo, nejstarší kamenné divadlo ve východní části Čech s pamětní deskou skladatele a klavíristy Jana Ladislava Dusíka. Židovská synagoga z konce 19. století byla vystavěna podle projektu vídeňského architekta Stiassného s fasádami v maurském stylu.

Novodobým stavebním ruchem na začátku 19. století byl do značné míry setřen původní renesanční a barokní charakter města. V polovině 19. století získala Čáslav postupně také úřady s okresní působností a začaly zde vznikat i některé vyšší vzdělávací ústavy. V druhé polovině 19. a na začátku 20. století byly zakládány hospodářské i peněžní ústavy, elektrárna a plynárna. Dochází i k nové výstavbě ve městě a to především budov pro správní a školské účely. Od roku 1960 přestala být Čáslav okresním městem, zůstala však přirozeným spádovým centrem. V roce 2003 se stala tzv. Pověřenou obcí III. stupně, což znamená, že se určité pravomoci bývalého Okresního úřadu v Kutné Hoře opět přenesly do tohoto města.

V současné době žije Čáslav plným životem moderního města. Působí zde četné spolky, sportovní kluby či jiné zájmové organizace. Občané mohou využívat městskou knihovnu, muzeum, kino i divadlo. O událostech ve městě a okolí se lze dočíst v Čáslavských novinách. Turisté ocení služeb informačního střediska.

www.meucaslav.cz

ADAMOV

Adamov se nachází na východní hranici bývalého okresu Kutná Hora, v nadmořské výšce 306 m. Na katastru o celkové rozloze 275 ha žije 108 obyvatel.

První písemná zmínka pochází z roku 1784, kdy obec založil Jan Adam Auersperg. V obci se nacházejí dvě návsi, na kterých byly původně tři takzvané louže - protipožární nádrže. Při častých požárech dřevěných domů sloužily k čerpání vody. Na jedné z návsi nalezneme pomník padlým v 1. světové válce a kovový krucifix v malé oplocené zahrádce. Opatřeno jednoduchou zvoničkou z roku 1919. Bývalý hostinec,

stavba stará přibližně 200 let, je nejstarší budovou ve vsi.

V minulosti obec úředně patřila k obci Bratčice. Po roce 1960 náležela 30 let k obci Tupadly. Od roku 1990 je Adamov samostatnou obcí.

Přestože obec patří k těm menším, jsou zde obydleny pouze 43 domy, její občané vyvíjejí velké množství různých aktivit. Za podpory obecního úřadu pořádají různorodé akce, jako například pálení čarodějnic, Den matek, Dětský den, Silvestrovský pochod a řadu dalších. Velké oblibě se těší soutěž ve hře petanque Adamovské koulení. Příjemným zpestřením života místních obyvatel

je i každoroční cyklotúra, jejíž trasa vede malebným okolím nevelké středochéské vísky.

www.obecadamov.cz

BÍLÉ PODOLÍ

Městys Bílé Podolí se nalézá v krásném prostředí podhůří Železných hor, 10 km severovýchodně od Čáslavi. V nadmořské výšce 230 m zde na rozloze 544 ha žije 337 obyvatel. K Bílému Podolí patří dvě spádové obce Zaříčany a Lovčice.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1307 v zakládací listině Ronova nad Doubravou, i když je obec podstatně starší.

Dominantu městečka tvoří kostel sv. Václava s gotickým portálem ze 13. století. Součástí církevních památek je křížek, který obec postavila na své náklady

roku 1863. Jedná se o novogotickou kamennou stavbu, umístěnou v horní části náměstí. Kříž slouží jako jedno ze zastavení při procesích během svátku Božího těla.

Kromě obecního úřadu zde naleznete také poštu, základní a mateřskou školu, dva obchody se smíšeným zbožím, hospodu a hasičskou zbrojnicí. Hasičský sbor byl založen v roce 1894 a již v prvních letech měl asi 20 členů. K aktivnímu odpočinku slouží občanům sportovní areál FC Bílé Podolí.

Na jižních svazích Železných hor, kde má ovocnářství letitou tradici, hospodaří zemědělská firma.

www.bilepodoli.cz

BRAMBORY

Obec Brambory se nachází 9 km severovýchodně od Čáslavi. Leží ve výšce 234 m nad mořem. Na katastrální výměře 117 ha zde žije 113 obyvatel.

První archivní zmínky o obci spadají do 13. století. Dnešní název Brambory se vyvinul z německého slova Brandenburg, což znamenalo Brantův hrad. V roce 1412 byl název změněn na Bramburk a v roce 1437 na Bramburky. Až v 18. století vzniklo pojmenování Brambory.

Nedaleko obce stojí hájovna Védralka. Její vznik se datuje kolem roku 1800. Tato myslivna v revíru Žehušického panství byla vystavěna jako lovecký pavilon uprostřed parkovité upravené obory.

Přízemí bylo zděné, první patro roubené s dřevěnou pavlačí.

V sousedství Brambor se nacházela osada Koukalka, která je dnes jejich součástí. Tyto osady patřily již od pradávna k městysu Bílé Podolí a sdílely s ním jeho osudy. Od roku 1786 bylo v Bílém Podolí, v Bramborách a na Koukalce zřízeno domácí ruční tkalcovství - manufaktura, aby opatřila práci a výdělek obyvatelům. Ostatní obyvatelé se zabývali zemědělstvím, obzvláště pěstováním brambor.

V současnosti žije obec bohatým kulturním a sportovním životem. Dokladem toho jsou různorodé akce konané

například na sportovním hřišti. Ať už je to den věnovaný dětem či volejbalový turnaj.

www.obecni-urad.net

BRATČICE

V nejnižším cípu Polabské nížiny se nalézá ves Bratčice. Je položena v nadmořské výšce 328 m. Na katastrální výměře 828 ha žije 365 obyvatel.

První písemné zmínky o obci se dochovaly již z roku 1126. Začátkem 13. století patřila Janu, synu Zbyslavovu na Bratčicích. Nynější úřední název vznikl ze staršího Bračice a dávného Braterčice. Dominantu vesnice tvoří románský kostel sv. Václava, který vznikl roku 1350.

Bratčice jsou rodnou obcí Jana Pernera, stavitele železnic. Jedním z méně známých rodáků je také politický vězeň JUDr. PhDr. Ludvík Novotný-Záleský.

Místní sbor hasičů působí v obci již

od roku 1895. Do roku 1932 je datován vznik fotbalového klubu AFK Bratčice. Působí zde taktéž automotoklub.

V současné době žije vesnice bohatým společenským životem. Pořádají zde různorodé kulturní i sportovní akce. V hostinci U Fialů se konají například plesy, dětské karnevaly či

posezení pro seniory. V přírodě potom dětský den nebo pálení čarodějnic.

V roce 2002 byl obci udělen Parlamentem České republiky znak a prapor. Okolím Bratčic, směrem na Golčův Jeníkov, vede turistická stezka.

www.bratcice.cz

ČEJKOVICE

Čejkovice jsou malou vesničkou na konci silnice, vůkol lemované poli a lesy, v nadmořské výšce 452 m. Leží 16 km jižně od Čáslavi. Na katastrální výměře 195 ha žije 37 obyvatel s průměrným věkem 46 let. Ve vesnici je 21 rodinných domů, z toho 14 trvale obydlených.

První písemná zmínka o obci se objevuje roku 1360. Ve středověku patřila k panství Chlum, kterému vládl hrad v sousední vsi pod stejným názvem. Původně byla v majetku kláštera sv. Prokopa na Sázavě. V roce 1463 přešel klášterní majetek se zbyšovským kostelem, pluplužním dvorem a osadou Čej-

kovice do vlastnictví slavného rodu Slavatů z Chlumu a Košumberka. Z této doby zde roste mohutný památný dub s obvodem asi 730 cm, zasazený počátkem 15. století.

Tricetiletá válka zasáhla do života Čejkovic stejně tvrdě jako v celém okolí. Před válkou na území obce hospodařilo 6 sedláků, po válce byla ves spolu s celým krajem zcela vylištěna.

Dominantou obce je dřevěná kaplička sv. Jana Nepomuckého z roku 1898 se zvoničkou a ukřížováním, nacházející se na protáhlé návsi.

Nedaleko centra se tyčí vrch Skála s nadmořskou výškou 440 m.

DOBROVÍTOV

Obec leží v nadmořské výšce 487 m. Katastrální rozlohu 614 ha obývá 127 obyvatel. Je zde trvale obydleno 42 domů a 17 jich slouží k rekreačním účelům.

První písemná zmínka o Dobrovítovu pochází z roku 1352. Stávala tady tvrz, která byla označována panským sídlem. Tvrdí se, že podzemní chodba ji spojovala s blízkým hradem Chlum. V dobách třicetileté války statky i tvrz zpustly.

Dominantu vsi tvoří kostel sv. Václava IV., který byl roku 2008 opraven. Při opravě interiéru byla objevena část původní malby, jež byla restaurována. V předsínce kostela jsou zasazeny pís-
kocové a mramorové kameny.

K obci Dobrovítov od nepaměti patří blízká vesnička Dědice. Její náves zdobí kaplička, kterou si postavili sami občané v roce 1870 a zasvětili ji sv. Petru a Pavlu.

Dnes žije ves moderním životem. Působí zde sbor hasičů a honební společenstvo. Občané se již tradičně scházejí u pálení čarodějnic, stavění máje či posvícenské taneční zábavy.

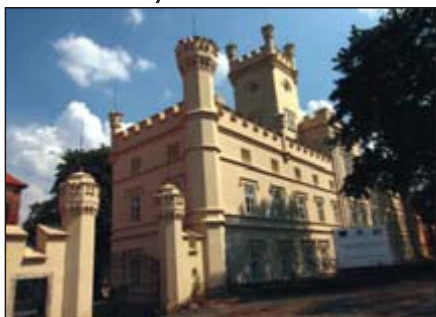
Zvláštností obce je synagoga vybudovaná původně ze špýcharu a později přestavěná na byty.

Jeden kilometr jihovýchodně od vesnice protéká Janský potok, který je vyhlášen jako Přírodní památka.

www.dobrovitov.cz

DROBOVICE

Ve Středočeském kraji, okrese Kutná Hora, jihovýchodně od Čáslavi se nalézají Drobovice. Žije zde 375 obyvatel na katastrální výměře 279 ha. Průměrný věk je 38 let. Obec se nachází v nadmořské výšce 254 m.

První písemná zpráva o Drobovicích pochází z roku 1242. Dominantou vesnice je kostel stojící opodál obecního úřadu. V obci byl vybudován vodovod a proběhla celková plynofikace. Občané se mohou dopravovat autobusovými linkami místního významu.

Působí zde Sbor dobrovolných hasičů, využívána je knihovna.

Vsí protéká říčka Brslenka, která se nedaleko vlévá do rybníka Dubí.

Pamětihodností obce je archeologické naleziště. Na jejím území stojí taktéž klášter. Působila zde komenda Řádu německých rytířů, dnes již zrušená.

Východně se nachází novogotický

zámek Filipov. V současné době se jedná o multifunkční komplex hotelového typu. V okolí najdeme zámeckou zahradu s altánkem a park o velikosti 5 hektarů.

www.drobovice.obec.info

HORKA I

Horka I se nachází v okrajové části okresu Kutná Hora na úpatí Železných hor. Tvoří ji části Borek, Horka I a Svobodná Ves s celkovou výměrou katastru 694 ha, jež leží v nadmořské výšce 211 až 227 m. Nyní zde žije 397 obyvatel.

První písemné zmínky o Horce pocházejí z roku 1318, jako o osadě nacházející se na místě nynějšího dvora ve Svobodné Vsi. V třicetileté válce došlo ke zničení obce a vystavění nové na současném místě.

Borek založil hrabě František Thun v roce 1715 z německých osadníků, a původní název osady byl Franzdorf. Svobodnou Ves založil hrabě Josef Thun

v roce 1785 na místě původní Horky a dal jí jméno Josefov. Původní osadníci byli německého původu z Klášterce.

V současné době žije Horka bohatým kulturním i sportovním životem. Pořádají zde pravidelná posezení pro seniory, vánoční nadílky, dětské dny a koncerty dechových hudeb. Zdejší sportovní hřiště

je určeno především pro tenis a míčové hry. Má dvě části, uzamykatelný kurt a volně přístupnou přední část.

Občané mohou taktéž navštěvovat knihovnu, nacházející se v budově obecního úřadu, a letní kino.

web.quick.cz/horka1

HORKY

Jihovýchodně od Čáslavi, v nadmořské výšce 211 m nalezneme vsku Horky obývanou 392 obyvateli. Obec s rozlohou 234 ha se nachází v otevřené, zemědělsky využívané krajině, která je nazývána Čáslavská kotlina.

V současnosti jsou Horky nezemědělská obec, která se velmi rozrostla po vybudování hlavního železničního tahu v 80. letech 19. století. Nejstarší písemná zmínka o vsi pochází z roku 1268. Stávající podoba kostela sv. Václava z barokní přestavby roku 1753 byla provedena na místě kostela románského.

Obec historicky vznikla v roce 1990, kdy se odloučila od vsi Potěhy. Do té doby byly Horky pouze osadou bez samostatného katastrálního území.

Podarilo se vybudovat vodovod, nové osvětlení, rekonstruovat elektrickou síť a uložit kabely do země, nový místní rozhlas, provést přestavbu a přístavbu

obecního úřadu, opravit kostel sv. Václava a hřbitov, instalovat nový 200 kg vážící zvon, vybudovat plynovod, nové chodníky a zahájit výstavbu nových rodinných domků.

V roce 2007 se vybuřovalo víceúčelové hřiště pro tenis, odbíjenou a nohejbal. V letošním roce bude zahájena výstavba kanalizace a čistírny odpadních vod v rámci Svazku obcí. Ve vsi aktivně pracuje Tělovýchovná jednota Slovan, která společně s obcí pořádá tradiční maškarní průvod, dětský den, pálení ohňů, opékání vuřtů, fotbalový turnaj žáků a turnaj v tenise.

www.horkyucaslavi.cz

HORUŠICE

Obec Horušice leží v Čáslavské kotlině na úpatí Železných hor. V nadmořské výšce 228 m zde žije 180 obyvatel. Katastr obce má 848 hektarů, z nichž většinu tvoří zemědělská půda. Vzhledem k jižní poloze jsou zde zaručeny výborné podmínky pro pěstování zeleniny.

První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1369 za vlády Karla IV.

Na přelomu 19. a 20. století vznikla uprostřed vsi kaple v novoempírovém slohu. Byla zasvěcena svátku Proměnění Páně, který oslavujeme 6. srpna.

Zvláštností je číslo popisné 10. Domek z přelomu 19. a 20. století stojí

na nápadně úzké parcele, která vznikla kvůli nedostatku stavebního místa ve středu obce.

Další pamětihodností, jež stojí za zmínku, tvoří křížek stojící na návsi a budova čp. 19, která byla původně postavena jako útulek pro přestárlé mnichy Sedleckého kláštera. Kdysi byla také hájovnou a nyní slouží jako rekreační objekt. Je osmiboká s mandarsardovou střechou.

V katastru obce jsou rozsáhlé sady třešní, višní a jabloní, ale i velké borové lesy, které přímo lákají k pěším výletům či cykloturistice.

www.horusice.kh.cz

HOSTOVLICE

Na východní hranici okresu Kutná Hora a středočeského kraje, v Čáslavské vrchovině se v nadmořské výšce 281 m rozkládá obec Hostovlice. Na katastrální výměře 584 ha zde žije 253 obyvatel průměrného věku asi 38 let.

První písemná zmínka o vsi se dochovala z roku 1244, kdy je doložena existence osoby jménem Bun z Hostovic a ze Žamberka.

Na návsi se nachází čtyřboká zvonička z první poloviny 19. století.

V obci působí několik místních spolků, které pořádají různé sportovní či kulturní akce, jež svým významem přesahují rámec obce. Český svaz chovatelů pořádá zimní výstavy drobného zvířectva, Tělovýchovná jednota je mimo jiné pořadatelem tradičních maškarních průvodů po vsi, Sdružení dobrovolných hasičů pořádá mimo jiné tradiční stavění máje a rovněž členové Mysliveckého

sdružení a Českého svazu žen jsou velmi aktivní ve své činnosti.

V současnosti mohou občané využívat poštu a zdravotnické zařízení.

Přestože se Hostovlice neřadí mezi nejznámější a nejnavštěvovanější lokality, jsou přitažlivé svou upraveností.

CHOTUSICE

Chotusice leží asi 5 kilometrů na sever od Čáslavi, v ploché nivě při řece Doubravě. Na katastrální výměře 697 ha zde žije 704 obyvatel. Sestávají se ze dvou částí. Samotné obce Chotusice a osady Druhanice, která je vzdálená asi 1 kilometr směrem na východ.

Ves patřila k sedleckému klášteru již od jeho vzniku v roce 1142. Do husitských válek zde mělo existovat proboštství s kaplí sv. Prokopa, po válkách neobnovené.

Dominantu obce tvoří kostel sv. Václava, založený sedleckými cisterciáky ve 14. století, s empírovou farou z roku

1825. Mezi další pamětihodnosti patří sochy sv. Donáta z roku 1732, Matky Boží na Červeném Kopci či sv. Floriána. Za zmínku stojí taktéž kaplička sv. Jíří.

V obci má dlouholetou tradici místní knihovna. Nachází se zde základní škola s pěti ročníky 1. stupně ve dvou sloučených třídách. Její nedílnou součástí je mateřská škola s jídelnou a družinou. V budově obecního úřadu sídlí poštovní úřad. Ve vsi je zřízen vodovod s napojením na vodní nádrž Malešov a kanalizace s čistírnou odpadních vod. Plynofikace byla ukončena v roce 2003. Třetím rokem funguje připojení do sítě internet.

www.chotusice.cz

HRABĚŠÍN

Obec Hraběšín leží uprostřed lesů, 10 km jihozápadně od Čáslavi, v nadmořské výšce 365 m. Na katastrální výměře 792 ha zde žije 119 obyvatel. V roce 1880 měla 78 budov, 500 obyvatel, 2 obchody a 2 hospody. Do roku 1961 patřila k obci i osada Hološiny, ve které se nacházelo v roce 1880 budov 27 a obyvatel 100.

Vesnice byla založena asi ve 14. století. V lexikonu české šlechty se udává rok 1327. Dostala jméno po Hraběšovi z Paběnic. Hraběšín je připomínán také již roku 1379 po úmrtí Karla IV., jako majetek Ježka z Hraběšína. Znamější se stal po roce 1622 na prahu třicetileté války. Tehdy ves kupuje Adam Studenecký z Přisíněvsi. Ačkoli se válčilo, vytvořil si zde samostatný statek a vystavěl pozdě renesanční zámek, jehož půdorys se zachovaly až do dnešních dnů. Je však jen jednopatrový a pokryt valbovou střechou, původní byla mansardová. Dcera Saloména převzala statek a provdala se za Zdenka Felixe Lukaveckého z Lukavce, který byl posledním členem Kamberské větve svého rodu. Nežili zde však až do smrti, a 22. 10. 1658 darují vše klášteru sedleckému. Saloménin otec koupil statek od Marie Magdalény Trčkové z Lípy, rozené Lobkovicové, za 3000 kop grošů českých. Vdova Saloména v roce 1672 postoupila a darovala klášteru různé pohledávky a závazky. Od roku 1658 zde mají mniši z kláštera Sedleckého letní pobyt. Po 100 letech je zámek barokně upraven.

Majetek po zrušení kláštera roku 1783 císařem Josefem II. převzal náboženský fond a od něho lovecký zámek Hraběšín v roce 1819 kupuje Karel Filip Jan Nepomucký, kníže ze Schwarzenberku, c.k. generál a polní maršálek

ve vojsku J. C. Veličenstva Františka 1., vítěz nad Napoleónem u Lipska roku 1813, pro větev Orlickou. Ti jej, až na pozemkové reformy 1922–1927 a na období 1948–1992, vlastní dodnes. V zámku je kaple sv. Floriána, portál sousoší sv. Jana Nepomuckého a barokní brána z druhé poloviny 18. století s erbem Schwarzenberků. V roce 1886 byl u zámku postaven schwarzenberský zemědělský statek, který se pronajímá. Vznikl opuštěním neúrodných polí, způsobených škodami velkého stavu zvěře a odjezdem obyvatel do Ameriky. Nebylo lidí, kdo by pole obdělával, a tak se sloučila. Tehdy odcestovalo za oceán alespoň na 30 rodin z obce. V roce 1927 došlo k pozemkové reformě a z polí, o která neměl nikdo zájem, se vytvořil zbytkový statek. Mohl si jej koupit zemědělský

zaměstnanec od Schwarzenberků Josef Douda. Statek od roku 1948 prošel socializací a po roce 1992 se navrátil původním majitelům. V současné době je pronajaty a hospodaří na něm Agro-Kluky.

V roce 1886 byla postavena nová škola, ve které se učilo až do jejího zrušení v roce 1963. Před rokem 1789 se

vyučovalo soukromě v čp. 24, pak od roku 1789 v upraveném domě čp. 14. Dnes je budova školy sídlem obecního úřadu, místní knihovny a kultury. Ve středu obce se nachází lípy z roku 1850, pomník padlým z I. světové války, zvonička, budova nové hasičské zbrojnice z roku 1975 a nová prodejna smíšeného zboží. Na návsi se rozprostírá

park a dva rybníky. Obec obklopují lesy, kterými protékají Jánský a Paběnský potok, jež se spojují u Chedrbí v říčku Klejnarku. V okolí vsi stojí Jánský mlýn, pozůstatky Fáberovského mlýna, Jandejskova díra, slovanský posvátný háj Lipina, mohyly z doby pohanské a místo, kde stávala obec Znaneč.

V Hraběšíně se narodil Josef Wébr, rytíř z Právomilu a Václav Škarka, který byl umučen za války v koncentračním táboře Osvětim.

Obecní zastupitelstvo má 7 členů a hospodaří na 53 ha lesa. Od svého založení v roce 1903 zde také aktivně pracují hasiči a působí tu myslivecký spolek Podskalí-Hraběšín. Oba spolky se podílejí na různých společenských akcích.

www.hrabesin.cz

